

DAŇOVÁ KONKURENCIESCHOPNOSŤ ČLENSKÝCH KRAJÍN EURÓPSKEJ ÚNIE V KONTEXTE KORPORÁTNEHO ZDANENIA

Lucia Mihóková, Alena Andrejovská, Slavomíra Martinková*

Abstract

Tax Competitiveness of EU Member States in the Context of Corporate Taxation

Despite the tax coordination and harmonisation, as the tax burden convergence processes, the corporate taxation systems differ among EU Member States, which can affect the development of economies to various degrees. The main objective of the paper is to assess whether the EU-27 countries are competitive in the field of corporate taxation and to verify whether "new Member States" are considered more competitive than the "old Member States". Empirical research from 2004 to 2014 used traditional quantitative indicators and specific quantitative methods in the form of tax rate relations, cluster analysis and constant market shares method, the application of which in the tax field is one of the main benefits of the research. Empirical results have highlighted the significant and positive impact of tax competitiveness on growth of corporate earnings growth. It has also shown that tax competition among countries is not clearly associated with a decrease in tax rates and will persist unless harmonization efforts are successful.

Keywords: corporate tax, tax competitiveness, EU member states, statutory and implicit tax rates, constant market shares method, clustering, tax rate relations

JEL Classification: F15, F62, H26

Úvod

Daň z príjmov právnických osôb predstavuje korporátnu daň, ktorá v sebe agreguje ekonomické, politické i sociálne aspekty (Castro a Camarillo, 2014; Karagöz, 2013; Bayer, 2011; Pessino a Fenochietto, 2010). S rastúcou globalizáciou a internacionalizáciou sa často diskutuje o daňovom zaťažení, ktoré v kombinácii s jurisdikciou, inštitucionálnym vplyvom či makroekonomickým prostredím môže prilákať výnosné investície a vytvoriť tak konkurenčnú výhodu v krajine (Haufler a Stähler, 2013; Klazar, 2011). Prostredníctvom daňovej konkurencie sa krajiny snažia prilákať viac kapitálu alebo zdaniteľného zisku (daňových výnosov z mobilných základov dane), a to najmä znížením sadzby dane (Tax Foundation, 2017; Wilson, 1999). Ak vplyv rozdielov v daňových režimoch zvýhodňuje jedno umiestnenie korporácie alebo výrobcu nad druhým, potom platí, že tovar môže byť produkován za vyššiu cenu práve pred zdanením. Tieto odlišnosti a nejednoznačnosti podporujú aktuálnosť problematiky rozdielov v korporátnom zdaňovaní.

* Lucia Mihóková (lucia.mihokova@tuke.sk); Alena Andrejovská (alena.andrejovska@tuke.sk); Slavomíra Martinková (slavomira.martinkova@tuke.sk), Technická univerzita v Košiciach, Ekonomická fakulta, Košice.

Hlavným cieľom príspevku je skúmať daňovú konkurencieschopnosť krajín Európskej únie (EÚ-28) a zhodnotiť, či sú a ako sú krajiny konkurencieschopné v oblasti korporátnej dane. Zároveň je cieľom overiť, či je možné nové členské krajiny v porovnaní so starými členskými krajinami EÚ-28 považovať za konkurencieschopnejšie. Daňovou konkurencieschopnosťou pre účely príspevku pritom rozumieme proces, pomocou ktorého krajina využíva výšku daňového zaťaženia v podobe zmien daňových sadzieb na prilákanie investícií.

V súlade s hlavným cieľom je príspevok štruktúrovaný do troch častí. Prvá časť analyzuje daňovú konkurencieschopnosť v krajinách EÚ-28 komparáciou tradičných ukazovateľov. Dôvodom využitia základných nástrojov merania daňovej konkurencie je skutočnosť, že práve daňová sadzba často predstavuje primárny faktor, ktorý ovplyvňuje rozhodnutia korporácií o presune mobilných základov. Analýzou rozdielov v daňových sadzbách korporácií sa posúdi konkurenčná výhoda, ktorá umožňuje získať dodatočné prospešné účinky vo zvyšovaní daňových výnosov v sledovaných krajinách.

Druhá časť hodnotí daňovú konkurencieschopnosť krajín EÚ-27 využitím netradičného prístupu, a to metódou konštantných trhových podielov. Účelom je overiť, akou účasťou sa na relatívne posilnených výnosoch z korporátnej dane v krajine podieľa vplyv celkového rastu korporátnych daňových výnosov v EÚ-27 ako celku, a akou účasťou sa podieľa práve vplyv daňovej konkurencieschopnosti danej krajiny. Zo vzorky je vylúčená extrémna hodnota krajiny Slovinsko.

Tretia časť príspevku je venovaná analýze metódou sadzbových relácií v krajinách EÚ-27. Analýza verifikuje vplyv zmien štatutárnych sadzieb na daňové výnosy z príjmov korporácií. Účelom tretej časti je zároveň prostredníctvom zhlukovej analýzy overiť, či a ako sadzbová relácia ovplyvňuje kategorizáciu členských krajín vytvorenú na základe celkového rastu korporátnych daňových výnosov v EÚ-27 a daňovej konkurencieschopnosti krajiny.

1. Vybrané teoretické aspekty daňovej konkurencie

Problematika daňovej konkurencie je predmetom záujmu tak súčasných (ako napr. KPMG, 2017; Kubátová, 2014; Haufler a Stähler, 2013; Devereux a Loretz, 2012; Blöchliger a Pinero-Campo, 2011; a pod.), ako aj minulých výskumov (ako napr. Griffith a Klemm, 2004; Teera a Hudson, 2004; Wilson, 1999; a pod.). Uvedené výskumy sa zhodujú v tom, že daňové zaťaženie v krajine nie je jediným rozhodujúcim nástrojom daňovej konkurencieschopnosti. Na jednej strane autori uvádzajú, že vyššie daňové zaťaženie v podobe vyššej štatutárnej daňovej sadzby v krajine nemusí byť negatívnym prvkom, ktorý odradí investorov od výnosného investovania. Krajina totiž môže disponovať komparatívnou výhodou v podobe zdravého makroekonomického prostredia, dobre vybudovanej infraštruktúry a kvalitných verejných služieb. Na druhej strane tieto výskumy dopĺňujú, že nízke daňové zaťaženie nemusí byť vždy zárukou výnosnosti investícií.

V kontexte dôsledkov daňovej konkurencie sú odborníci rozdelení na dve skupiny. Jedna skupina autorov (ako napr. Smith, 2008; Wigger a Wartha, 2003; a pod.) považuje daňovú konkurenciu za pozitívnu pre ekonomický rast a argumentujú tézou o pozitívnom

vplyve na zvýšenie efektivity verejných financií a výberu daní. Ako uvádza Kubátová (2014), niektorí autori ju chápu ako pozitívnu bariéru pre rozpínanosť verejného sektora a obmedzovanie rozvoja súkromného sektora. Druhá skupina odborníkov (ako napr. Stiglitz a Rosengard, 2015; Griffith a Klemm, 2004; Wilson, 1999; a pod.) ju však považuje za škodlivú, nakoľko uvádzajú, že vo verejných financiách trh zlyháva, a tým ohrozuje daňové výnosy, a nemôže zaistiť efektívnu alokáciu daňových zdrojov. Ťažiskom problémov je možnosť daňovníkov platiť dane v štátoch s nízkym daňovým zaťažením a zároveň využívať vysoko kvalitné verejné služby v štáte s vysokým daňovým zaťažením.

V Európe sa fenomén daňovej konkurencie prejavil už začiatkom šesťdesiatych rokov 20. storočia spolu s nárastom vzájomných cezhraničných transakcií. Charakteristickou črtou spoločností bolo majetkové a personálne prepojenie prostredníctvom transferového oceňovania (Tran *et al.*, 2016; Matei a Pîrvu, 2011). Vo väčšine prípadov boli takéto transakcie spojené s umelým presunom ziskov vykonávané výlučne za účelom znížovania daňového zaťaženia celej nadnárodnej skupiny (Sen, 2007). Keďže dochádzalo k daňovým sporom medzi domácou a hostiteľskou krajinou, bolo nevyhnutné vytvoriť rad bilaterálnych a medzinárodných inštitucionálnych zmien, ktoré by zabezpečovali rovnomerné rozloženie daňového zaťaženia (Eden, 2001). V roku 1995 bola vydaná Smerica OECD o transferom oceňovaní nadnárodných spoločností a správe daní, ktorá sa stala celosvetovo uznávaným dokumentom pre aplikáciu pravidiel transferového oceňovania. Táto zmluva tvorí základ bilaterálnych zmlúv o zamedzení dvojitého zdanenia a zabránení daňových únikov medzi krajinami. Práve transferové oceňovanie je jeden z účinných nástrojov na zabránenie daňových únikov a agresívneho daňového plánovania (Kutišová-Luknárová, 2010). Výskumy Graham a Tucker (2006) a Kawano a Slemrod (2016) ukazujú, že spoločnosti, ktoré vykonávajú daňové riadenie, sú výhodnejšie (sú menej zadlžené, majú širšie zahraničné prevádzky, dcérske spoločnosti v daňových rajoch). Rozdiely vzniknuté pri daňovom zaťažení sa snaží Európska komisia riešiť konsolidáciou spoločného daňového základu, ktorý ponecháva slobodu pri stanovovaní výšky daňových sadzieb (Arnold *et al.*, 2011).

2. Metodológia výskumu, výskumné metódy a dáta

Z hľadiska metodológie výskumu je príspevok koncipovaný v troch fázach: (i) zber sekundárnych vedeckých teoretických zdrojov a ich systemizácia, (ii) realizácia výskumu: (1) tvorba údajovej základne, (2) analýza a komparácia daňovej konkurencieschopnosti prostredníctvom tradičných ukazovateľov: štatutárnych a implicitných korporátnych daňových sadzieb, (3) aplikácia metódy konštantných trhových podielov v oblasti korporátneho zdanenia, (4) kategorizácia členských krajín EÚ využitím zhlukovej analýzy, (5) analýza sadzbových relácií na základe zhlukovej analýzy a verifikácia ich vplyvu na daňovú konkurencieschopnosť krajín, a (iii) vyhodnotenie výsledkov výskumu a diskusia.

Hodnotenie daňovej konkurencieschopnosti členských krajín EÚ predstavuje aplikačný výskum a v rámci výskumu sú využité kvalitatívne i kvantitatívne metódy.

V rámci výskumu sú využité sekundárne zdroje získané za sledované obdobie 2004–2014 z dostupných štatistických databáz (Eurostat) a analytických dokumentov Európskej komisie. Za počiatočný rok (t_0) je stanovený rok 2004, bežným rokom (t_1) je rok 2014. Dôvodom výberu roka t_0 je skutočnosť, že reprezentuje zlomový rok, od ktorého bolo súčasťou EÚ trinásť nových členských krajín. Dôvodom výberu roka (t_1) je skutočnosť, že celkový časový interval jedenástich rokov reprezentuje z hľadiska hodnotenia daňovej konkurencieschopnosti krajín v oblasti korporátneho zdanenia dostatočný horizont, v ktorom je pravdepodobné, že sa vplyv konkurencieschopnosti na daňový výnos prejaví.

2.1 Metóda konštantných trhových podielov

Metóda konštantných trhových podielov (Tydzinski, 1951; Richardson, 1971) v súčasnosti slúži najmä na explanáciu exportného rastu ekonomiky a je využívaná autormi, ako napr. Jiměnez a Martín (2010, in Dyadkova a Momchilov, 2014). Rast podielu štátu na celkovom vývoze konkurenčných krajín sa v rámci metódy rozdeľuje na štyri časti: vplyv rastu svetového exportu, vplyv komoditnej štruktúry exportu, efekt teritoriálnej štruktúry a tzv. reziduálny efekt, ktorý predstavuje vplyv konkurencieschopnosti (Dyadkova a Momchilov, 2014).

Metóda konštantných trhových podielov nie je v daňovej oblasti veľmi využívanou metódou. Metódu aplikovala Kubátová (2009, 2014) pre vybrané krajiny EÚ na časovom období 1994/1995–2008/2009. Uvádza, že pre vyjadrenie daňovej konkurencieschopnosti v oblasti korporátnej dane je využitý zápis Richardsona (1971).

Metóda konštantných trhových podielov sa zameriava na zodpovedanie otázky, či exporty v krajine vzrástli v súlade s ich hlavnými konkurentmi, teda či výkonnosť konkurencieschopnosti krajiny odráža silnú prítomnosť rastu konkurencieschopnosti ostatných krajín, alebo sa jedná o zvýšenie konkurencieschopnosti v samotnej krajine (Ahmadi-Esfahani a Anderson, 2006). Predpokladom pre využitie metódy na základe autorov Ahmadi-Esfahania a Andersona (2006) je, že exportný podiel i -tej krajiny je funkciou jej „relatívnej konkurencieschopnosti“.

Označme:

- e_i^t export i -tej krajiny v čase t ,
- E^t celkový export všetkých krajín v čase t ,
- S_i^t exportný podiel i -tej krajiny v čase t .

Platí: $s_i^t = \frac{e_i^t}{E^t}$, a teda $e_i^t = s_i^t \times E^t$.

Ďalej označme:

- c_i^t konkurencieschopnosť i -tej krajiny v čase t ,
- C^t konkurencieschopnosť všetkých krajín v čase t .

Výraz $e_i^t = s_i^t \times E^t$ môžeme chápať ako funkciu času. Ak $t = 0$ označuje začiatok obdobia a $t = 1$ koniec obdobia, tak prírastok exportu i -tej krajiny za dané obdobie je daný vzťahom $\Delta e_i = e_i^1 - e_i^0$.

Tento prírastok možno zapísať aj v inom tvare. Platí:

$$\Delta e_i = s_i^0 \Delta E + E^1 \Delta s_i, \quad (1)$$

$$\Delta e_i = s_i^1 \Delta E + E^0 \Delta s_i, \quad (2)$$

kde $\Delta E = E^1 - E^0$ a $\Delta s_i = s_i^1 - s_i^0$.

Ukážeme platnosť vzťahu (1), vzťah (2) sa dokazuje analogicky:

$$\begin{aligned} s_i^0 \Delta E + E^1 \Delta s_i &= s_i^0 (E^1 - E^0) + E^1 (s_i^1 - s_i^0) = \\ &= s_i^0 E^1 - s_i^0 E^0 + s_i^1 E^1 - s_i^0 E^1 = s_i^1 E^1 - s_i^0 E^0 = e_i^1 - e_i^0 = \Delta e_i, \\ &= s_i^1 E^1 - s_i^0 E^0 = e_i^1 - e_i^0 = \Delta e_i. \end{aligned}$$

Zo vzťahu (1), resp. (2), vidíme, že prírastok exportu i -tej krajiny je závislý na raste celkového exportu všetkých krajín a konkurencieschopnosti krajiny, lebo pri využití metódy konštantných trhových podielov exportný podiel i -tej krajiny musí byť funkciou jej relatívnej konkurencieschopnosti, t.j. $s_i = f_i\left(\frac{c_i}{C}\right)$, teda $\Delta s_i = \Delta f_i\left(\frac{c_i}{C}\right)$.

Analógia aplikácie metódy v daňovej oblasti je nasledovná. Daňový výnos krajiny možno vyjadriť ako podiel výnosov krajiny na celkovom výnose všetkých krajín. Export danej krajiny je závislý na raste celkového exportu všetkých krajín (výraz $s_i^0 \Delta E$ v rovnici (1)) a „exportnej konkurencieschopnosti“ i -tej krajiny (výraz $E^1 \Delta s_i$ rovnici (1)). Rovnako tak závisia výnosy z dane i -tej krajiny na raste celkových výnosov tejto dane a jej daňovej konkurencieschopnosti. Obzvlášť je to možné chápať v globálnom svete, kde mobilita základu dane umožňuje vyhábať sa zdaneniu v krajine s väčšou daňovou záťažou, a presunúť základ dane do výhodnejších teritórií (Devereux *et al.*, 2008).

Prírastok daňových výnosov je na základe uvedeného vyjadrené vzťahom:

$$\Delta t_i = t_i^1 - t_i^0 = s_i^0 \Delta T + T^1 \Delta s_i, \quad (3)$$

kde: t_i predstavuje výnosy dane i -tej krajiny, T reprezentuje výnosy dane konkurenčných krajín (vrátane i -tej krajiny), s_i vyjadruje podiel i -tej krajiny na celkových výnosoch dane. Výraz $s_i^0 \Delta T$ vyjadruje vplyv celkového rastu výnosu dane a výraz $T^1 \Delta s_i$ vyjadruje vplyv daňovej konkurencieschopnosti.

Pri aplikácii pre oblasť korporátneho zdanenia sú využité nasledovné označenia:

cit_i výnosy dane z korporácií i -tej krajiny,

CIT výnosy dane z korporácií konkurenčných krajín (vrátane i -tej krajiny),

s_i podiel i -tej krajiny na celkových výnosoch dane z korporácií.

Na základe uvedených označení je vzťah pre prírastok daňových výnosov z korporácií analogicky odvodený a vyjadrený nasledovne:

$$\Delta cit_i = cit_i^1 - cit_i^0 = s_i^0 \Delta CIT + CIT^1 \Delta s_i. \quad (4)$$

Rovnosť vzťahu (4) neuvažuje rozdelenie na komoditnú a teritoriálnu štruktúru, nakoľko sa v prípade korporátneho zdanenia žiadna analógia efektov uvedených zložiek neobjavuje.

2.2 Metóda nehierarchického zhlukovania

Zhluková analýza členských krajín EÚ je realizovaná pre rok 2014, a to za účelom zoskupiť krajiny na základe vopred určených vstupných premenných, ktorými sú vplyv celkového rastu výnosov z dane z korporácií v členských krajinách $\frac{S_i^0 CIT}{\Delta cit}$, vplyv konkurencieschopnosti na rast korporátnych výnosov v členských krajinách $\frac{cit_i^1 \Delta S}{\Delta cit}$ a sadzbová relácia Δp_i i -tej krajiny.

Ako uvádzajú Kaufmann a Rousseeuw (2005), výber algoritmu zhlukovania závisí tak od typu dostupných údajov, ako aj od konkrétneho cieľa. V súlade s formulovaným výskumným cieľom je v rámci analýzy použitá nehierarchická metóda zhlukovania k-means. V analýze je využívaná Mahalanobisova vzdialenosť, ktorá potláča vplyv korelovaných vstupných premenných medzi krajinami.

3. Daňová konkurencieschopnosť krajín v oblasti korporátneho zdanenia: empirická analýza

Empirické hodnotenie daňovej konkurencieschopnosti členských krajín EÚ v oblasti korporátneho zdanenia je realizované v troch čiastkových analýzach.

3.1 Analýza daňovej konkurencieschopnosti využitím štatutárnych a implicitných daňových sadzieb korporácií

Jedným zo spôsobov merania a porovnávania daňového zaťaženia, na základe ktorého sa často subjekty rozhodujú o umiestnení mobilného kapitálu, je ukazovateľ štatutárnych daňových sadzieb. Ako uvádza správa Európskej komisie (2001), rozdielne národné štatutárne daňové sadzby zo ziskov korporácií môžu vysvetliť mnohé rozdiely v zdaňovaní právnických osôb medzi krajinami. Spengel, Caron & Stevens a Baker & McKenzie (1999) a KPMG (2017) zároveň dokazujú, že úroveň štatutárnej daňovej sadzby je skutočne dôležitým faktorom rozdielu v daňovom zaťažení. Okrem uvedeného, v mnohých krajinách je vlastný kapitál zdaňovaný dvakrát (na úrovni podniku a na úrovni jednotlivcov – v prípade vyplatenia dividend a podielov na zisku). Tento model zdanenia ovplyvňuje rozhodovanie investorov o možných zdrojoch financovania a znevýhodňuje financovanie podniku formou vlastného kapitálu oproti možnosti dlhového financovania.

Korporátna štatutárna daňová sadzba (tabuľka 1) sa v roku 2004 nachádzala v intervale od 10% (Cyprus) až do výšky 38,3% (Nemecko). Počas skúmaného obdobia došlo takmer vo všetkých krajinách k postupnému znižovaniu sadzieb. Výnimkou boli krajiny ako Francúzsko, Cyprus, Maďarsko, Portugalsko a Slovensko. K žiadnej zmene nedošlo v prípade krajín Belgicko, Írsko, Chorvátsko, Lotyšsko, Malta a Poľsko. Medzi krajiny s najnižšími

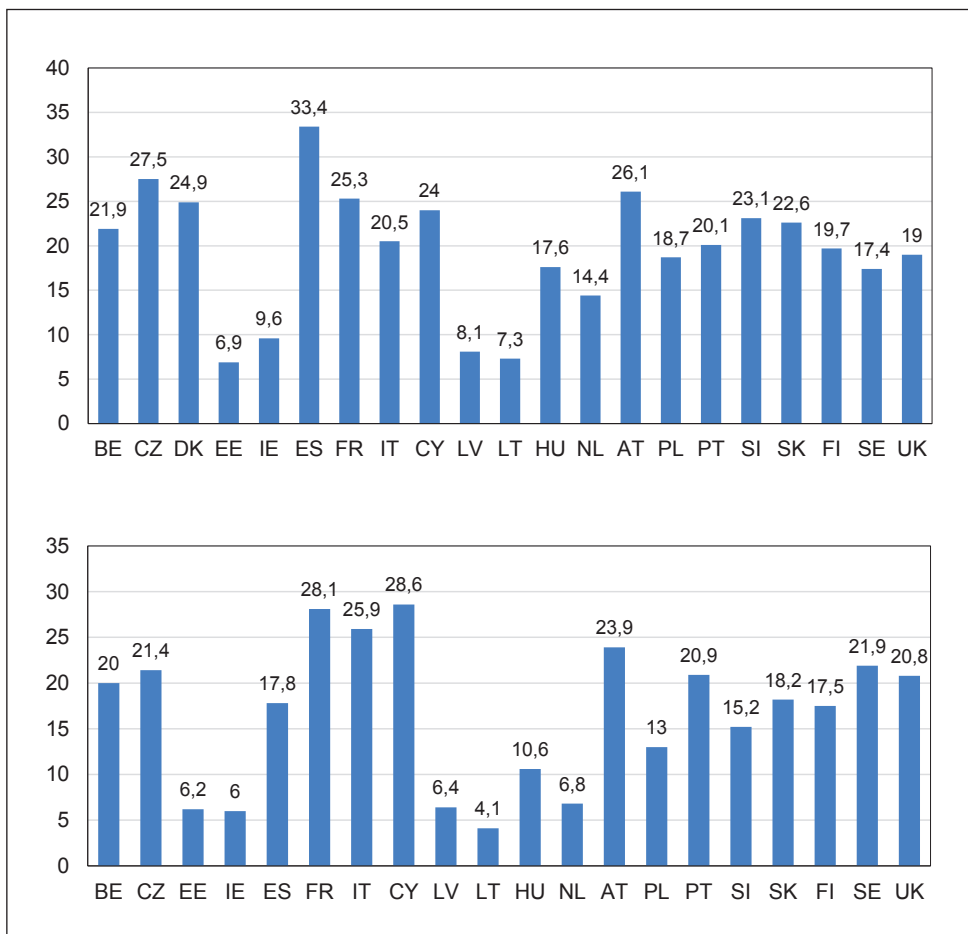
daňovými sadzbami (do úrovne 25 %) je možné zaradiť takmer všetky nové členské krajiny EÚ (s výnimkou Estónska a Malty). Situácia sa nezmenila ani v roku 2014. Korporátna daňová sadzba sa v roku 2014 v krajinách EÚ nachádzala v intervale od 10 % (Bulharsko) až do úrovne 38 % (Francúzsko). Skupina starých členských krajín sa aj v roku 2014 vyznačovala vysokou úrovňou zdanenia korporácií. Výnimkou boli krajiny ako Dánsko, Fínsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo. V kontexte daňovej konkurencieschopnosti krajín možno na základe hodnôt štatutárnych sadzieb predpokladať, že nové členské krajiny EÚ sú konkurencieschopnejšie v oblasti korporátneho zdanenia (v priemere o 10,31 % v roku 2004 a o 5,75 % v roku 2014) ako staré členské krajiny EÚ. K podobným zisteniam a rozdeleniam na staré a nové členské krajiny sme dospeli aj pri sledovaní zdanenia dividend a podielov na zisku. Zdaňovanie dividend (resp. podielov na zisku s.r.o.) sa okrem krajín Cyprus, Estónsko, Lotyšsko, Malta a Spojené kráľovstvo uplatňuje v každej krajine. Výška sadzby dane v starých členských krajinách je na úrovni od 5 % do 55 % a v nových členských krajinách od 5 % do 19 %. Vo väčšine krajín je daň vyberaná formou zrážky.

Tabuľka 1 | Štatutárne daňové sadzby korporácií

Krajina	Rok		Krajina	Rok	
	2004	2014		2004	2014
Staré členské krajiny EÚ (rok vstupu 1958–1995)			Nové členské krajiny EÚ (rok vstupu 2004–2013)		
Belgicko (BE)	34,0	34,0	Bulharsko (BG)	19,5	10,0
Dánsko (DK)	30,0	24,5	Česká republika (CZ)	28,0	19,0
Nemecko (DE)	38,3	30,2	Estónsko (EE)	26,0	21,0
Írsko (IE)	12,5	12,5	Chorvátsko (HR)	20,0	20,0
Grécko (EL)	35,0	26,0	Cyprus (CY)	10,0	12,5
Španielsko (ES)	35,0	30,0	Lotyšsko (LV)	15,0	15,0
Francúzsko (FR)	35,4	38,0	Litva (LT)	15,0	29,2
Taliansko (IT)	37,3	31,4	Maďarsko (HU)	17,6	29,0
Luxembursko (LU)	30,4	20,6	Malta (MT)	35,0	35,0
Holandsko (NL)	34,5	25,0	Poľsko (PL)	19,0	19,0
Rakúsko (AT)	34,0	25,0	Rumunsko (RO)	25,0	16,0
Portugalsko (PT)	27,5	31,5	Slovinsko (SI)	25,0	17,0
Fínsko (FI)	29,0	20,0	Slovensko (SK)	19,0	22,0
Švédsko (SE)	28,0	22,0			
Spojené kráľovstvo (UK)	30,0	21,0			

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Európskej komisie (2015)

Obrázok 1 | Implicitná daňová sadzba z korporátnych príjmov v roku 2004 a 2012 v %

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov Eurostat

Využitie štatutárnych sadzieb nemá komplexnú vypovedaciu schopnosť o daňovom zaťažení. Dôvodom je, že legislatívne určená hodnota nezohľadňuje konštrukciu daňových základov (napr. neobsahujú postupy úprav základov dane o odpočítateľné položky, nezdaniteľné časti základu dane, zľavy na dani a podobné daňové úľavy), zvýhodnené odpisy (rozdielnu úroveň daňového štítu) a daňové stimuly na zvýšenie investícií do výskumu a vývoja, alebo do určitých regiónov, či systémové výnimky. Všetky uvedené dôvody tak poukazujú na to, že samotná štatutárna sadzba nespĺňa úlohu objektívneho ukazovateľa pre účely vzájomnej internacionálnej komparácie. Implicitné daňové sadzby, ktoré berú do úvahy nielen veľkosť štatutárnych daňových sadzieb, ale aj ďalších aspektov daňových systémov, určujú celkovú výšku skutočne zaplatených daní čím poskytujú informácie o daňovej záťaži na hospodársku činnosť (Kenny a Winer, 2006).

Pri porovnaní implicitných sadzieb možno konštatovať, že medzi krajinami EÚ-27 existujú významné rozdiely. Úroveň zdanenia korporácií sa v roku 2004 nachádzala v intervale 6,9% (Estónsko) až 33,4% (Španielsko) (obrázok 1 hore). V roku 2012 sa tento interval znížil, a to aj vďaka sadzbe v Litve 4,1% a na Cypre 28,6% (obrázok 1 dole). Po zohľadnení príjmov korporácií, možno konštatovať, že skutočné daňové zaťaženie korporácií je nižšie. Na základe výšky implicitných sadzieb (obrázok 1) v kontexte daňovej konkurencieschopnosti je naznačené, že aj v prípade implicitných sadzieb platí, že konkurencieschopnejšie sú nové členské krajiny EÚ-27 (s priemernou úrovňou daňového zaťaženia 17,3% v roku 2004 a 13,7% v roku 2012). *Analýza je uskutočnená v roku 2012 z dôvodu nedostupnosti údajov za rok 2014.*

3.2 Aplikácia metódy konštantných trhových podielov v oblasti korporátneho zdanenia

Aplikácia metódy konštantných trhových podielov v oblasti korporátnej dane umožňuje zistiť, či sú krajiny daňovo konkurencieschopné na základe relatívne posilnených výnosov korporátnej dane a rovnako to, akým podielom sa na raste podielu krajiny vzhľadom k celkovým výnosom EÚ-27 podieľal práve vplyv konkurencieschopnosti.

Pri hodnotení bola z analýzy odstránená extrémna hodnota, ktorú reprezentovala krajina Slovinsko. Zhodnotenie daňovej konkurencieschopnosti krajiny SI nebolo z dôvodu nedostatočnej zmeny daňového výnosu v kontexte uplatňovaného metodologického postupu možné.

Ako uvádza tabuľka 2, prírastok korporátnych výnosov v ich absolútnej výške mal za sledované obdobie rastúci trend. Výnimku predstavovalo päť krajín (Írsko, Grécko, Španielsko, Maďarsko a Fínsko), v ktorých sa daňový výnos v absolútnej výške znížil, a to priemerne o 2 644,64 mil. EUR. Na zmene daňových výnosov sa pritom v každej z analyzovaných krajín podieľala časť, ktorú reprezentoval vplyv celkového daňového výnosu v EÚ-27 $\frac{s^0 \Delta CIT}{\Delta cit}$ a vplyv daňovej konkurencieschopnosti $\frac{CIT^1 \Delta s}{\Delta cit}$.

Vplyv celkového rastu daňového výnosu (obrázok 2) bol súhrnne vo všetkých krajinách spoločne kladný, a to vo výške 53%. V krajinách s rastúcim trendom zmeny daňového výnosu (22 krajín) predstavovali vplyv celkového daňového výnosu v priemere 84,4%. Na základe kladnej hodnoty faktora je možné konštatovať, že pozitívne prispieva k rastu daňového výnosu v krajinách. Rozsah vplyvu sa nachádzal v intervale od 9,7% (Malta) do 391,5% (Holandsko). V krajinách, kde za sledované obdobie výnos z korporátnych daní poklesol (5 krajín), predstavoval vplyv celkového daňového výnosu v priemere -87,4%. Tento negatívny vplyv celkového daňového výnosu sa prejavil v rozsahu od -54,5% (Grécko) do -133,3% (Írsko).

Tabuľka 2 | Vplyv celkového rastu výnosov EÚ a vplyv konkurencieschopnosti na rast korporátnych výnosov v členských krajinách EÚ

Krajiny	cit_i^0	cit_i^1	$\frac{s^0 \Delta CIT}{\Delta cit}$	$\frac{CIT^1 \Delta s}{\Delta cit}$	tr_i^0	tr_i^1
Belgicko	8 985,8	12 793,6	46,8%	53,2%	34,0	34,0
Bulharsko	519,4	860,7	30,2%	69,8%	19,5	10,0
Česká republika	4 034,5	5 224,8	67,2%	32,8%	28,0	19,0
Dánsko	5 879,8	6 960,9	107,9%	-7,9%	30,0	24,5
Nemecko	46 258,0	71 084,0	37,0%	63,0%	38,3	30,2
Estónsko	161,2	344,7	17,4%	82,6%	26,0	21,0
Írsko	5 488,0	4 671,3	-133,3%	233,3%	12,5	12,5
Grécko	5 259,0	3 344,0	-54,5%	154,5%	35,0	26,0
Španielsko	29 656,0	20 891,0	-67,1%	167,1%	35,0	30,0
Francúzsko	40 584,0	57 719,0	47,0%	53,0%	35,4	38,0
Chorvátsko	612,0	763,0	80,4%	19,6%	20,0	20,0
Taliansko	33 063,5	35 058,0	328,7%	-228,7%	37,3	31,4
Cyprus	470,9	1 112,2	14,6%	85,4%	10,0	12,5
Lotyšsko	195,6	363,7	23,1%	76,9%	15,0	15,0
Litva	338,5	499,8	41,6%	58,4%	15,0	29,2
Luxembursko	1 571,1	2 139,8	54,8%	45,2%	30,4	20,6
Maďarsko	1 740,6	1 415,5	-106,2%	206,2%	17,6	29,0
Malta	168,0	512,6	9,7%	90,3%	35,0	35,0
Holandsko	16 266,0	17 090,0	391,5%	-291,5%	34,5	25,0
Rakúsko	5 607,0	7 272,9	66,7%	33,3%	34,0	25,0
Poľsko	4 003,7	7 179,2	25,0%	75,0%	19,0	19,0
Portugalsko	4 278,9	4 929,0	130,5%	-30,5%	27,5	31,5
Rumunsko	1 934,9	3 248,3	29,2%	70,8%	25,0	16,0
Slovensko	882,2	2 419,9	11,4%	88,6%	19,0	22,0
Fínsko	5 357,0	3 956,0	-75,8%	175,8%	29,0	20,0
Švédsko	8 511,4	11 920,4	495%	50,5%	28,0	22,0
Spojené kráľovstvo	50 614,4	54 678,0	247,0%	-147,0%	30,0	21,0
Σ	282 441,4	338 452,3	53%	47%		
Nové členské krajiny	15 061,5	23 944,4	33,6%	66,4%		
Staré členské krajiny	267 379,9	314 507,9	112,5%	-12,5%		

Poznámka1: cit^0 a cit^1 predstavujú dane z príjmov alebo ziskov korporácií vrátane zisku z držby podkladového aktíva (sektor: verejná správa, kategórie D.51b).

Poznámka2: tr_i^0 reprezentuje daňovú sadzbu i-tej krajiny v $t = 0$, tr_i^1 reprezentuje daňovú sadzbu i-tej krajiny v $t = 1$.

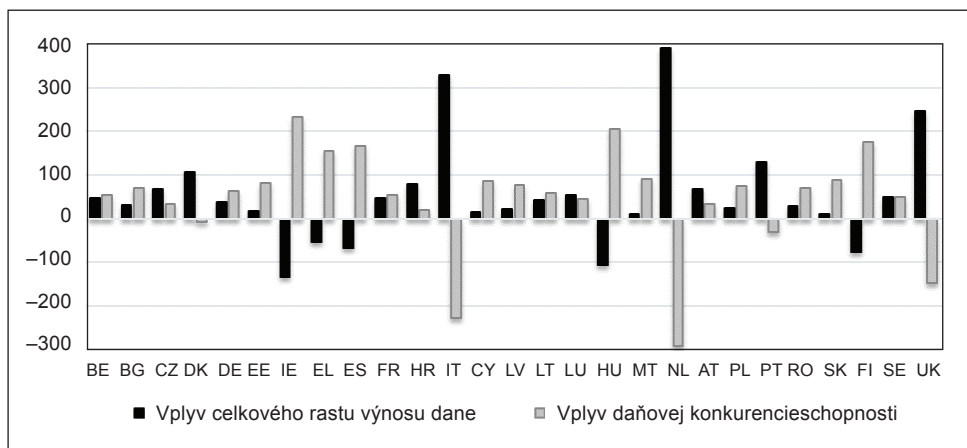
Poznámka3: Sivo zafarbené krajiny reprezentujú nové členské krajiny EÚ.

Zdroj: vlastná kalkulácia a spracovanie na základe údajov Európskej komisie (2015) a databázy Eurostat

Prírastok daňových výnosov v krajinách EÚ-27 bol ovplyvnený aj *vplyvom konkurencieschopnosti krajiny* (obrázok 2). Na základe hodnoty faktora možno hodnotiť, či sú krajiny daňovo konkurencieschopné. Hodnota ukazovateľa poukazuje, či daňová konkurencieschopnosť krajiny prispieva k rastu ich daňového výnosu alebo naopak, prispieva k jeho znižovaniu. Vplyv konkurencieschopnosti bol vo všetkých krajinách súhrne pozitívny, a to vo výške 47%. Zhoršená daňová konkurencieschopnosť (so záporným znamienkom) sa na prírastku daňového výnosu negatívne prejavila v piatich krajinách (Dánsko, Taliansko, Holandsko, Portugalsko a Spojené kráľovstvo). Rozsah negatívneho vplyvu daňovej konkurencieschopnosti bol v intervale od -7,9% (Dánsko) až do -291,5% (Holandsko). V ďalších 22 európskych krajinách sa prírastok daňového výnosu zvýšil, a to v dôsledku kladnej hodnoty vplyvu daňovej konkurencieschopnosti, v priemere vo výške 90,2%. Za sledované obdobie do skupiny „najviac daňovo konkurenčných“ krajín patrili krajiny, ako napr. Maďarsko (206,2%), Fínsko (175,8%), Španielsko (167,1%), Grécko (154,5%), Estónsko (82,6%) alebo Malta (90,3%) a Slovensko (88,6%). Naopak, medzi „najmenej daňovo konkurenčné“ krajiny patrili Holandsko, Taliansko a Spojené kráľovstvo. Uvedené tri krajiny „stála“ relatívne nízka konkurencieschopnosť -291,5%, -228,7% a -147,0% rastu daňových výnosov korporácií.

Výsledky analýzy poukázali na *rozdiely* vo vplyve skúmaných faktorov v skupine starých a nových členských krajín EÚ-27. Vplyv celkového rastu daňového výnosu sa v krajinách nového bloku krajín prejavoval na prírastku daňových výnosov pozitívne. V starých členských krajinách, ako napr., Írsko, Grécko, Španielsko a Fínsko, sa však objavil aj negatívny vplyv faktora, ktorý viedol k poklesu daňových výnosov v krajinách. Podľa metódy konštantných trhových podielov bol rast korporátnych výnosov v nových členských krajinách výsledkom 33,62% rastu celkového daňového výnosu. V starých členských krajinách bolo zvýšenie korporátnych výnosov zapríčinené 112,51% rastom celkového daňového výnosu. V rámci sledovaného obdobia v kontexte vplyvu daňovej konkurencieschopnosti a jeho dopadu na prírastok daňových výnosov bolo možné identifikovať, že nové členské krajiny dosiahli pozitívny vplyv na zmenu daňových výnosov, a to 66,38%. Staré členské krajiny zaznamenali negatívny vplyv daňovej konkurencieschopnosti, a to vo výške -12,51%. Každá z krajín nového bloku má daňovú konkurencieschopnosť na priemernej úrovni 9,7%, zatiaľ čo krajiny starého bloku dosahujú úroveň o priemernej hodnote 21,7%. Rozdiely medzi blokmi krajín boli identifikované aj z hľadiska *podielu jednotlivých korporátnych výnosov krajín na celkovom daňovom výnose z korporátnych daní v EÚ-27*. Podiel nových členských krajín na celkovom daňovom výnose EÚ-27 ako celku sa v počiatočnom roku 2004 pohyboval na úrovni 5,33%. Za sledované desaťročné obdobie sa výnos zvýšil o 1,74 percentuálneho bodu. Staré členské krajiny svoj podiel na celkovom daňovom výnose znížili, a to z počiatočného podielu v roku 2004 vo výške 94,67% o 1,74 percentuálneho bodu.

Obrázok 2 | Vplyv celkového rastu výnosov a vplyv daňovej konkurencieschopnosti na rast korporátnych výnosov v členských krajinách EÚ v %

Zdroj: vlastné spracovanie údajov na základe Európskej komisie (2015) a databázy Eurostat

V obrázku 2 pútajú pozornosť najmä krajiny Taliansko (IT), Holandsko (NL) a Spojené kráľovstvo (UK). Významný rast prvého faktora bol však kompenzovaný výrazne zhoršenou daňovou konkurencieschopnosťou krajín. Aj napriek tomu, že počas obdobia došlo v krajinách k poklesu štatutárnych sadzieb, implicitná sadzba sa zvýšila, čo mohlo prispieť ku kladnému prírastku daňových výnosov, ktorý v krajinách nastal. Do skupiny „najmenej konkurencieschopných“ krajín možno okrem uvedenej trojice zaradiť aj Portugalsko a Dánsko. Pozornosť možno zamerať aj na krajiny, ktoré patria medzi „najviac konkurencieschopné“, s rozsahom konkurencieschopnosti od 19,6% do 233,3%. K prírastku daňových výnosov došlo práve vplyvom daňovej konkurencieschopnosti v krajinách, ako napr. Malta, Slovensko, Cyprus, Estónsko, Lotyšsko alebo Poľsko.

Daňová konkurencieschopnosť krajín Írska, Maďarska, Fínska, Grécka a Španielska je diskutabilná, nakoľko vysoké hodnoty daňovej konkurencieschopnosti kompenzovali pokles vplyvu celkového rastu daňového výnosu EÚ-27, ktorý v krajinách viedol k poklesu daňového výnosu za sledované obdobie.

Na základe vzájomného pôsobenia vplyvu celkového daňového výnosu a vplyvu konkurencieschopnosti na prírastok korporátnych výnosov bolo možné členské krajiny EÚ-27 kategorizovať do štyroch rôznych zhlukov (tabuľka 3).

Výsledkom vzájomnej interakcie sledovaných faktorov boli tri zhluky krajín. V *prvom zoskupení*, ktorý bol charakteristický *pozitívnym vplyvom oboch faktorov*, došlo ich vzájomným spolupôsobením ku kladnému prírastku korporátnych výnosov. Do tejto skupiny bolo zaradených 17 krajín, z čoho 11 krajín reprezentovali nové členské krajiny EÚ-27. Pre *druhé zoskupenie* platilo, že *pozitívny vplyv celkového daňového výnosu a negatívny vplyv daňovej konkurencieschopnosti* viedol ku kladnej zmene daňového výnosu. Z hľadiska zastúpenia krajín v zhluku bolo charakteristické, že sa jednalo iba o staré

členské krajiny. *Negatívny vplyv prvého faktora a pozitívny vplyv daňovej konkurencieschopnosti* viedol k vzniku *tretieho zoskupenia*, kde výsledkom ich pôsobenia bola záporná zmena daňového výnosu. V štyroch starých členských krajinách a jednej novej členskej krajine, ktoré boli zaradené do tretieho zhluku, došlo za sledované obdobie k poklesu. Negatívny vplyv oboch faktorov sa nepreukázal v žiadnej z analyzovaných krajín.

Tabuľka 3 | Vplyv celkového rastu výnosov a vplyv konkurencieschopnosti na rast korporátnych výnosov v členských krajinách EÚ-27

$\frac{s^0 \Delta CIT}{\Delta cit}$	$\frac{CIT^1 \Delta s}{\Delta cit}$	Krajiny		Δcit
		Staré členské krajiny EÚ	Nové členské krajiny EÚ	
+	+	AT, BG, DE, FR, LU, SE	BE, CY, CZ, EE, HR, LT, LV, MT, PL, RO, SK	+
+	-	DK, IT, NL, PT, UK		+
-	+	EL, ES, FI, IE	HU	-
-	-	Žiadne	Žiadne	

Zdroj: vlastná kalkulácia a spracovanie na základe Európskej komisie (2015) a databázy Eurostat

3.3 Analýza sadzbových relácií korporátnej dane

Sadzbové relácie (Junz a Rhomberg, 1965) umožňujú overiť, či zmeny v sadzbe dane z korporácií ovplyvňujú výnosy z korporácií a prispievajú tak k zmene daňovej konkurencieschopnosti. Pre zistenie, či v priebehu skúmaného obdobia dochádza k zlepšeniu alebo k zhoršeniu sadzbovej relácie krajiny je charakterizovaný nasledovný vzťah (5):

$$\Delta p_i = p_i^1 - p_i^0 = \frac{tr_i^1}{\sum_i tr_i^1 \times \frac{cit_i^1}{CIT^1}} - \frac{tr_i^0}{\sum_i tr_i^0 \times \frac{cit_i^0}{CIT^0}}, \quad (5)$$

kde p_i^0 a p_i^1 je sadzbová relácia i -tej krajiny v $t = 0$ a v $t = 1$,

tr_i^0 a je sadzba i -tej krajiny v čase $t = 0$ a tr_i^1 sadzba v čase $t = 1$,

cit_i^0 a cit_i^1 sú výnosy z korporátnych daní v $t = 0$ a v $t = 1$ a

CIT^0 sú celkové daňové výnosy v $t = 0$ vo všetkých konkurenčných krajinách (vrátane i -tej krajiny).

Sadzbová relácia krajiny voči daňovým konkurentom je potom definovaná ako podiel daňovej sadzby k váženému priemeru sadzieb konkurentov:

$$\frac{tr_i}{\sum_i tr_i \times \frac{cit_i}{CIT}}$$

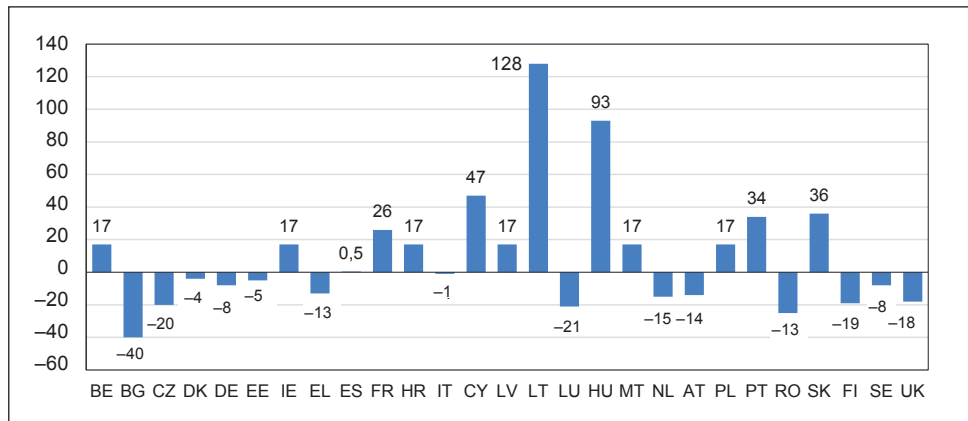
Pri zisťovaní, či v priebehu skúmaného obdobia dochádza k pozitívnej, resp. negatívnej, zmene sadzbovej relácie, sa t_0 porovnáva s t_1 . Predmetom výskumu je 27 krajín EÚ a to

z dôvodu, že zo vzorky je vylúčená extrémna hodnota v krajine Slovinsko. V súlade s uvedenými podmienkami analýza poukazuje na zlepšenie sadzbových relácií celkovo v 13 krajinách a zhoršenie sadzbových relácií v 14 krajinách.

Zmena sadzbových relácií (obrázok 3) sa nachádzala v rozsahu od maximálnej hodnoty zápornej sadzbovej relácie: $-39,87\%$ (Bulharsko) do maximálnej hodnoty kladnej sadzbovej relácie: $128,25\%$ (Litva). V skupine krajín s kladnou zmenou relácií došlo počas jedenásťročného obdobia k zmenám v intervale od $0,50\%$ (Španielsko) do $128,25\%$ (Litva). K najväčšej kladnej zmene sadzieb korporátnych daní došlo v krajinách, ako napr. Litva, Maďarsko, Cyprus, Slovensko a Portugalsko. V druhej skupine krajín, ktorá sa vyznačovala zápornou zmenou sadzbových relácií, došlo k zmenám v rozsahu od $-1,3\%$ (Taliansko) do $-39,87\%$ (Bulharsko). Vysoké hodnoty záporných relácií vykazujú krajiny, ako napr. Bulharsko, Rumunsko, Luxembursko a Česká republika. Ostatné krajiny zo skupiny záporných sadzbových relácií vykázali celkovú zmenu pod hranicu 20% .

Rozdiely v sadzbových reláciách boli viditeľné nielen individuálne, boli prítomné aj medzi novým a starým blokom členských krajín EÚ. Na základe výsledkov možno konštatovať, že v nových členských krajinách dominovala kladná zmena sadzbových relácií. Tá vyjadruje, že krajiny za sledované obdobie zvyšovali sadzby z korporátnych daní. Celková priemerná zmena sadzbovej relácie v nových členských krajinách bola na úrovni $23,52\%$. Skupina starých členských krajín sa ako celok vyznačovala zápornou zmenou sadzieb, pričom priemerná zmena sadzbovej relácie bola úrovni $-1,68\%$.

Obrázok 3 | Zmena sadzbovej relácie korporátnej dane v EÚ v %

Zdroj: vlastná kalkulácia a spracovanie na základe Európskej komisie (2015)

3.3.1 Význam sadzbových relácií pri zmene korporátnych daňových výnosov

Na základe vzájomného pôsobenia vplyvu celkového daňového výnosu a vplyvu konkurencieschopnosti na prírastok korporátnych výnosov a interakcií zmien sadzbových relácií je možné krajiny kategorizovať do šiestich zoskupení (tabuľka 4).

Najväčší počet krajín sa sústredil do *prvého zoskupenia*, pričom v zhľuku dominovala kladná zmena sadzbovej relácie a aj pozitívny vplyv daňovej konkurencieschopnosti. Pôsobenie faktorov viedlo ku kladnému prírastku daňových výnosov v krajinách. Z hľadiska zastúpenia možno pozorovať, že zhľuk reprezentujú najmä nové členské krajiny. V *druhom zoskupení* boli zastúpené najmä staré členské krajiny. Zhľuk bol charakteristický zápornou zmenou korporátnych sadzieb a kladným vplyvom daňovej konkurencieschopnosti, čo viedlo k rastu daňového výnosu. *Štvrté zoskupenie* krajín bolo tvorené iba starými členskými krajinami. Bolo charakteristické výskytom negatívneho vplyvu daňovej konkurencieschopnosti a zápornej zmeny sadzbových relácií. Na výsledný rast daňových výnosov mal teda v tomto zhľuku významný vplyv celkový rast daňových výnosov v EÚ-27. *Piate zoskupenie krajín* tvorili len tri krajiny, z ktorých dve reprezentovali staré členské krajiny. Aj napriek kladnej zmene sadzbovej relácie a daňovej konkurencieschopnosti došlo v týchto krajinách k poklesu daňových výnosov, čo opäť potvrdilo dominantný vplyv celkového rastu výnosov v EÚ-27. *Tretia a šiesta skupina* krajín boli tvorené len jednou a dvoma krajinami.

Tabuľka 4 | Vzájomná interakcia vplyvu celkového rastu daňového výnosu, daňovej konkurencieschopnosti a zmeny sadzbovej relácie

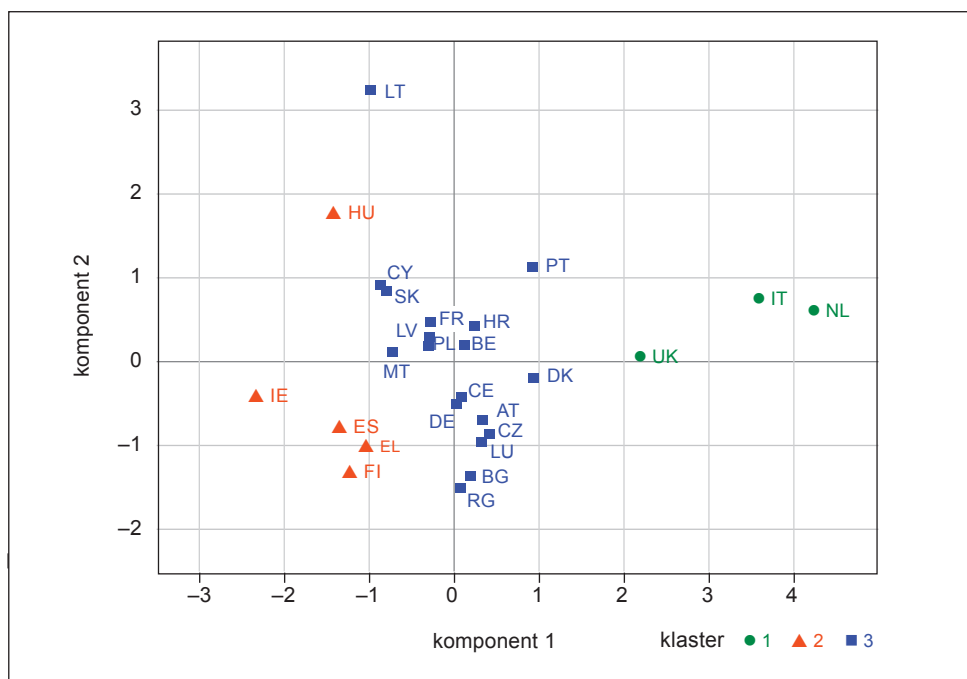
$\frac{s^0 \Delta CIT}{\Delta cit}$	$\frac{CIT^1 \Delta s}{\Delta cit}$	Δp_i	Krajiny		Δcit
			Staré členské krajiny EÚ-27	Nové členské krajiny EÚ-27	
+	+	+	BE, FR	HR, CY, LV, LT, MT, PL, SK	+
+	+	-	DE, EE, LU, AT, SE	BG, CZ, RO	+
+	-	+	PT		+
+	-	-	DK, IT, NL, UK		+
-	+	+	IE, ES	HU	-
-	+	-	EL, FI		-

Zdroj: vlastná kalkulácia a spracovanie na základe Európskej komisie (2015) a databázy Eurostat

3.3.2 Kategorizácia členských krajín EÚ v kontexte významu sadzbových relácií

Význam sadzbových relácií je hodnotený aj prostredníctvom zhľukovej analýzy, metódou k-means zhľukovania. Účelom analýzy je overiť, či a ako sadzbová relácia ovplyvňuje predchádzajúce základné kategorizovanie členských krajín EÚ-27 na základe vplyvu celkového rastu výnosov v členských krajinách EÚ-27 a vplyvu daňovej konkurencieschopnosti v krajinách (tabuľka 3). Na základe uvedeného je uskutočnená kategorizácia krajín pre rok 2014, a to využitím štatistického softvéru R. Ako vstupné premenné sú stanovené *vplyv celkového rastu výnosov EÚ-27 na rast korporátnych výnosov v členských krajinách EÚ-27, vplyv daňovej konkurencieschopnosti v i-tej krajine a zmena sadzbovej relácie v i-tej krajine*. Výsledky sú znázornené na obrázku 4.

Obrázok 4 | Kategorizácia členských krajín EÚ

Zdroj: vlastné spracovanie

Výsledkom zhlukovej analýzy boli tri zhluky. *Prvý zhluk* (Spojené kráľovstvo, Taliansko a Holandsko) predstavuje staré členské krajiny s kladnou hodnotou vplyvu celkového rastu výnosov, zápornou hodnotou daňovej konkurencieschopnosti a zápornou hodnotou sadzbovej relácie. Na základe zoskupenia je pravdepodobné, že sadzbová relácia neovplyvnila predchádzajúce kategorizovanie krajín EÚ-27. *Druhý zhluk* bol reprezentovaný starými krajinami (Fínsko, Španielsko, Grécko a Írsko) a nová členská krajina Maďarsko. Podobne, v porovnaní s tabuľkou 3 nie je pozorovaná, na základe či už kladnej (Írsko, Španielsko a Maďarsko) alebo zápornej sadzbovej relácie (Grécko a Fínsko), odlišná kategorizácia krajín. *Tretí zhluk* bol reprezentovaný tak starými krajinami (Rakúsko, Bulharsko, Dánsko, Francúzsko, Luxembursko, Nemecko a Švédsko), ako aj novými krajinami EÚ (Portugalsko, Chorvátsko, Litva, Slovensko, Cyprus, Estónsko, Malta, Lotyšsko, Poľsko, Rumunsko, Belgicko a Česká republika). Z komparácie s výsledkami v tabuľke 3 vyplýva, že sadzbová relácia, kladná alebo záporná, nemá vplyv na zmenu kategorizácie krajín.

4. Hodnotenie výsledkov výskumu a diskusia

Analýza daňovej konkurencieschopnosti krajín pomocou *tradičných ukazovateľov* poukázala na to, že aj napriek snahe o harmonizáciu daňových systémov v oblasti korporátneho

zdanenia je daňová konkurencia medzi krajinami prítomná a naďalej viditeľná. Analýza tak štatutárnych, ako aj implicitných sadziieb potvrdila, že nové členské krajiny majú nižšiu úroveň zdaňovania korporácií, čo z pohľadu daňovej konkurencieschopnosti je možné považovať za potenciál vytvárania konkurenčnej výhody v oblasti korporátneho zdanenia.

V kontexte konkurencieschopnosti nižšie daňové zaťaženie nových členských krajín môže ovplyvniť podnikateľské a investičné prostredie a vytvárať ich atraktívnejšími, a tým môže krajina získavať dodatočné prospešné účinky vo zvyšovaní daňových výnosov (Tax Foundation, 2017; Clausing, 2011). Tento fakt potvrdzujú krajiny Lotyšsko a Cyprus, ktoré patria do skupiny populárnych off-shore krajín využívaných slovenskými podnikateľmi. Využívanie daňových sadziieb sa na základe uvedených skutočností javí ako nástroj na získanie daňovej konkurencieschopnosti.

Na základe analýzy *metódou konštantných trhových podielov* je možné konštatovať, že vývoj európskeho systému korporátneho zdanenia pozitívne ovplyvňuje situáciu v nových členských krajinách, prejavom čoho je zvyšovanie korporátnych výnosov na úkor starých členských krajín. Uvedená situácia podporuje fakt, že nové členské krajiny získavajú daňovú konkurenčnú výhodu v oblasti zdanenia korporácií a výrazne prispieva k rastu korporátnych výnosov v krajine. Ako uvádza Kubátová (2009), práve nové členské krajiny sú často kritizované za svoju „daňovú nepriaznivú politiku“. Autorka dodáva, že ich motiváciou ku zníženiu sadziieb nie je získať konkurenčnú výhodu, ale snaha „naplniť“ verejné rozpočty. Analýza potvrdila, že pri raste daňového výnosu v krajinách EÚ je vplyv oboch skúmaných faktorov na rast daňového výnosu v krajinách pozitívny, takmer vyrovnaný. *Analýza interakcií vplyvu daňového výnosu a vplyvu daňovej konkurencieschopnosti* na daňový výnos poukázala na ďalšie významné skutočnosti: (1) daňový výnos nových členských krajín (s výnimkou 1 krajiny) rastie vplyvom oboch skúmaných faktorov bez ohľadu na smer vplyvu faktorov; (2) nové členské krajiny sú daňovo konkurencieschopnejšie ako staré členské krajiny; (3) vo väčšine starých členských krajín je rast daňových výnosov výsledkom pozitívneho pôsobenia rastu celkového daňového výnosu EÚ-27; (4) v nových členských krajinách negatívna konkurencieschopnosť nemá vplyv na zmenu daňového výnosu; (5) vo väčšine starých členských krajín negatívna daňová konkurencieschopnosť nemá vplyv na zmenu daňového výnosu krajiny v negatívnom smere; (6) v prípade, že je zmena výnosu negatívne ovplyvnená zmenou výnosu v EÚ-27 ako celku, v krajine dochádza k poklesu daňového korporátneho výnosu.

Analýza sadzbových relácií poukázala, že v nových členských krajinách dominovala kladná zmena sadzbových relácií, zatiaľ čo sa skupina starých členských krajín vyznačovala zápornou zmenou sadziieb. Zvyšovanie sadziieb v nových členských krajinách bolo pritom sprevádzané zvyšovaním daňových výnosov, na základe čoho je možné predpokladať, že zmena sadziieb prispela k rastu daňového výnosu. Zistenie korešponduje s výskumami, ako napr. Clausinga (2007) či Devereuxa (2006), ktorí poukázali na to, že vyššia daňová sadzba zvyšuje daňový výnos.

Následná analýza vzájomných sadzbových relácií s oboma sledovanými determinantmi (vplyv rastu celkového výnosu v EÚ-27 a vplyv konkurencieschopnosti) však

viedla k odlišným záverom. Na základe výsledkov analýzy vzájomných relácií možno konštatovať, že zmeny sadzbových relácií neovplyvňujú daňové výnosy z korporácií v krajine. Bez ohľadu na to, či v krajinách dôjde v priebehu skúmaného obdobia k zlepšeniu alebo k zhoršeniu sadzbových relácií, výsledný prírastok daňových výnosov v jednotlivých krajinách nie je výsledkom pôsobenia uskutočnených zmien v sadzbach, ale je výsledkom najmä vplyvu celkového rastu výnosov v EÚ ako celku. Ako uvádza KPMG (2014, 2017), konkurencieschopnosť daňového režimu bude závisieť aj od ďalších dôležitejších faktorov, ako sú: dlhodobá stabilita daňového režimu, predvídateľnosť krokov daňových orgánov, či efektívna, no nie štatutárna sadzba dane a daňovo-právne aspekty zdaňovania, ako napr. vymedzenie základu dane, pripočítateľné a odpočítateľné položky, oslobodenie od dane, metódy a spôsoby odpisovania hmotného a nehmotného majetku, ako aj daňový odpisový štít vyjadrujúci daňovú úsporu (úspora sa zvýši v prípade rastu sadzby korporátnej dane, alebo pri poklese nominálnej úrokovej miery). Z hľadiska rozdielov medzi novými a starými členskými krajinami je možné konštatovať, že táto skutočnosť platí rovnako v oboch skúmaných „blokoch“ krajín. Iba v prípade ôsmich krajín sa zároveň potvrdilo tvrdenie autorov Ganghofa a Genschela (2007), ktorí poukázali na to, že zníženie daňových sadzieb, ktoré je väčšinou výsledkom pôsobenia daňovej konkurencie, vedie k rastu daňových výnosov. Vzorku ôsmich krajín však nemožno považovať za dostatočnú a relevantnú k zhodnoteniu pozitívneho vplyvu zmien sadzieb na daňovú konkurencieschopnosť krajín a rast daňových výnosov.

Nevýznamnosť zmien sadzbových relácií na daňovú konkurencieschopnosť krajín potvrdila aj kategorizácia krajín. Sadzbová relácia neovplyvnila kategorizáciu krajín. Rast konkurencieschopnosti krajín EÚ-27 v dôsledku zmien štatutárnych daňových sadzieb nebol preukázaný, z čoho vyplýva, že ani kladná, príp. záporná sadzbová relácia nemá vplyv na zmenu daňovej konkurencieschopnosti krajín a zmenu daňového výnosu v krajine. Analýza potvrdila podobné závery, ako uvádza Kubátová (2009), a síce, že zvyšovanie podielu výnosov z korporátnych daní pomocou daňovej konkurencieschopnosti vedenej nižšími daňovými sadzbami nie je v EÚ-27 zrejme možné.

Záver

Analýza daňovej konkurencieschopnosti členských krajín EÚ poukázala, že za viac daňovo „konkurencieschopné“ je možné považovať nové členské krajiny, vyznačujúce sa nižšou úrovňou daňového zaťaženia a súčasne rastúcim podielom korporátnych výnosov na výnose EÚ-27 ako celku. Hoci sa vplyv daňovej konkurencieschopnosti na rast výnosov korporácií preukázal ako významný a pozitívny (v priemere vo výške 47 %), detailnejší výskum označil za rozhodujúci vplyv práve rast výnosov v EÚ-27 ako celku. Analýza poukázala na skutočnosť, že daňová konkurencia nie je jednoznačne spojená a závislá na poklese daňových sadzieb. Zároveň však poukázala na ďalší efekt daňovej konkurencie, ktorý, ako uvádza Teather (2005), je viditeľný v podobe snahy starých členských krajín o znižovanie daňových sadzieb za účelom opätovného získania výnosov i vyrovnanie konkurenčnej výhody. Napriek výsledku, že staré členské krajiny

sú v oblasti korporátneho zdanenia považované za menej konkurencieschopné, je v kontexte konkurencieschopnosti potrebné podotknúť, že podľa Svetového ekonomického fóra (2017) a hodnôt indexu GCI sa päť starých členských krajín nachádza v „top desiatke“ rebríčka najviac globálne konkurencieschopných ekonomík. Staré členské krajiny sú konkurencieschopnejšie v oblasti efektívnosti trhu práce, oblasti inovácií a inovačných ekosystémov, rozvoja finančného trhu, technologických zmien a pripravenosti, či dokonca inštitucionálnych podmienok.

Empirické výsledky naznačujú, že daňová konkurencia nie je zámerná, ale je výsledkom neúspešných harmonizačných jednaní a vyplýva z rozdielnych podôb daňových sústav jednotlivých krajín. Preto aj naďalej existuje priestor pre implementáciu harmonizačných opatrení. V kontexte teoretickej implikácie je možné za prínos výskumu považovať systemizáciu poznatkov, prehľad a objasnenie empirických výskumov problematiky daňovej konkurencie v oblasti korporátneho zdanenia, ktoré môže slúžiť ako informačná báza pre ďalší výskum. V kontexte praktickej implikácie je možné za hlavný prínos výskumu považovať zhodnotenie daňovej konkurencieschopnosti krajín EÚ-27 v oblasti korporátnej dane využitím špecifického prístupu v podobe metódy konštantných trhových podielov. Vzhľadom na to, že uvedená metóda v daňovej oblasti v podmienkach SR doteraz nebola využitá, prínosom výskumu je zároveň preukázanie aplikovateľnosti metódy pre skúmanie daňovej konkurencieschopnosti. Výskum predstavuje „základný kameň“ portfólia výskumov implementujúcich uvedenú metódu v daňovej oblasti, ako aj rozšírenie výskumu autorky Kubátovej. Budúci výskum by bolo vhodné zamerať na skúmanie ekonomických efektov daňovej konkurencie v ostatných krajinách EÚ a zakomponovanie problematiky zdaňovania dividend, ktorá vykazuje znaky dvojitého zdanenia a je v súčasných odborných kruhoch značne diskutovaná.

Literatúra

- Arnold, J. M., Brys, B., Heady, C., Johansson, Å., Schwellnus, C., Vartia, L. (2011). Tax Policy for Economic Recovery and Growth. *The Economic Journal*, 121(550), F59–F80, <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2010.02415.x>
- Bayer, O. (2011). Vládní daňové predikce: ex ante odhady a ex post hodnocení přesnosti v ČR. *Český finanční a účetní časopis*, 6(1), 42–54, <https://doi.org/10.18267/j.cfuc.96>
- Blöchliger, H., Pinero-Campo, J. (2011). *Tax Competition between Sub-central Governments*. OECD Network on Fiscal Relations across Levels of Government. COM/CTPA/ECO/GOV/WP(2011)13, <https://doi.org/10.1787/5k97b1120t6b-en>. Dostupné z: <https://www.oecd.org/tax/federalism/48817035.pdf>
- Castro, G. A., Camarillo, D. B. R. (2014). Determinants of Tax Revenue in OECD Countries over the Period 2001–2011. *Contaduría y Administración*, 59(3), 35–59, [https://doi.org/10.1016/S0186-1042\(14\)71265-3](https://doi.org/10.1016/S0186-1042(14)71265-3)
- Clausing, K. A. (2007). Corporate Tax Revenues in OECD Countries. *International Tax and Public Finance*, 14(2), 115–133, <https://doi.org/10.1007/s10797-006-7983-2>
- Clausing, K. A. (2011). In Search of Corporate Tax Incidence. *Tax Law Review*, 65(3), 433–472, <https://doi.org/10.2139/ssrn.1974217>

- Devereux, M. P. (2006). *Developments in the Taxation of Corporate Profit in the OECD since 1965: Rates, Bases and Revenues*. Oxford University Centre for Business Taxation. Working Paper No. 07/04.
- Devereux, M. P., Lockwood, B., Redoano, M. (2008). Do Countries Compete over Corporate Tax Rates?. *Journal of Public Economics*, 92(5), 1210–1235, <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2007.09.005>
- Devereux, M. P., Loretz, S. (2012). *What do We Know about Corporate Tax Competition?* Oxford University Centre for Business Taxation. Working Paper No. 12/29.
- Dyadkova, M., Momchilov, G. (2014). *Constant Market Shares Analysis Beyond the Intensive Margin of External Trade*. Bulgarian National Bank. Bulgaria Discussion Papers No. DP/94/2014.
- Eden, L. (2001). Taxes, Transfer Pricing, and the Multinational Enterprise, in *The Oxford Handbook in International Business*. Oxford University Press, 591–620. ISBN 9780199241828, <https://doi.org/10.1093/0199241821.003.0021>
- European Commission (2001). *Company Taxation in the Internal Market*. Commission of the European Communities. Commission Staff Working Paper. {COM(2001)582 final}.
- European Commission (2015). *Report on Public Finances in EMU 2015*. Publication office of the European Union. Luxembourg European Economy Institutional Paper No. 014.
- Eurostat Statistics (2017). [Online database]. [cit. 2016-10-10]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- Ganghof, S., Genschel, P. (2007). *Taxation and Democracy in the EU*. Max-Planck-Institut für Gesellschaftsforschung. MPIfG DiscussionPaper No. 07/2. Dostupné z: http://www.mpifg.de/pu/mpifg_dp/dp07-2.pdf
- Graham, J. R., Tucker, A. L. (2006). Tax Shelters and Corporate Debt Policy. *Journal of Financial Economics*, 81(3), 563–594, <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2005.09.002>
- Griffith, R., Klemm, A. (2004). *What has been the Tax Competition Experience of the Last 20 Years?* The Institute for Fiscal Studies. Working Paper No. 04/05, <https://doi.org/10.1920/wp.ifs.2004.0405>
- Haufler, A., Stähler, F. (2013). Tax Competition in a Simple Model with Heterogeneous Firms: How Larger Markets Reduce Profit Taxes. *International Economic Review*, 54(2), 665–692, <https://doi.org/10.1111/iere.12010>
- Junz, H. B., Rhomberg, R. R. (1965). Prices and Export Performance of Industrial Countries, 1953–63. *Staff Papers (International Monetary Fund)*, 12(2), 224–271, <https://doi.org/10.2307/3866305>
- Karagöz, K. (2013). Determinants of Tax Revenue: Does Sectorial Composition Matter? *Journal of Finance, Accounting and Management*, 4(2), 50–63, [https://doi.org/10.1016/S0186-1042\(14\)71265-3](https://doi.org/10.1016/S0186-1042(14)71265-3)
- Kaufman, L., Rousseeuw, P. J. (2005). *Finding Groups in Data: An Introduction to Cluster Analysis*. NJ, USA: John Wiley & Sons, Inc., Hoboken. ISBN 9780471878766, <https://doi.org/10.1002/9780470316801>
- Kawano, L., Slemrod, J. (2016). How do Corporate Tax Bases Change when Corporate Tax Rates Change? With Implications for the Tax Rate Elasticity of Corporate Tax Revenues. *International Tax and Public Finance*, 23(3), 401–433, <https://doi.org/10.1007/s10797-015-9375-y>
- Kenny, L. W., Winer, S. L. (2006). Tax Systems in the World: An Empirical Investigation Into the Importance of Tax Bases, Administration Costs, Scale and Political Regime. *International Tax and Public Finance*, 13(2–3), 181–215, <https://doi.org/10.1007/s10797-006-3564-7>

- Klazar, S. (2011). *Redistribuční dopady zdanění a důchodového systému a jejich reformem*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-702-5.
- KPMG (2014). *Corporate and Indirect Tax Rate Survey 2014*. Dostupné z: <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/corporate-indirect-tax-rate-survey-2014.pdf>
- KPMG (2017). *Dostupnosť a náklady na pracovnú silu rozhodujú o investíciách*. Dostupné z: <https://home.kpmg.com/sk/sk/home/media/press-releases/2017/05/dostupnost-a-naklady-na-pracovnu-silu-rozhoduju-o-investiciach.html>
- Kubátová, K. (2009). *Analýza daňové konkurenceschopnosti u daně z příjmů korporací v EU*. XIV. ročník mezinárodní konference Teoretické a praktické aspekty veřejných financí. Praha: Nakladatelství Oeconomica.
- Kubátová, K. (2014). Long-term Tax Competitiveness of the New Member States Compared to the Original EU Members. *Acta academica karviniensia*, 14(2), 48–57.
- Kubátová, A., Říhová, L. (2009). Regresní analýza faktorů ovlivňujících výnosy korporativní daně v zemích OECD. *Politická ekonomie*, 57(4), 451–470, <https://doi.org/10.18267/j.polek.693>
- Kutišová-Luknářová, D. (2010). *Transferové oceňovanie II. transakcie*. Bratislava: Verlag Dashöfer.
- Matei, G., Pîrvu, D. (2011). Transfer Pricing in the European Union. *Theoretical & Applied Economics*, 4(557), 99–110.
- Pessino, C., Fenochietto, R. (2010) Determining Countries' Tax Effort. *Revista de Economía Pública*, 195(4), 65–87.
- Richardson, J. D. (1971). Constant-market-shares Analysis of Export Growth. *Journal of International Economics*, 1(2), 227–239, [https://doi.org/10.1016/0022-1996\(71\)90058-4](https://doi.org/10.1016/0022-1996(71)90058-4)
- Sen, S. (2007). *Globalization and Development*. *Globalization and Economic Crisis*. New Delhi: National Book Trust of India, 41.
- Smith, S. (2008). Restraining the GoldenWeed: Taxation and Regulation of Tobacco. *FinanzArchiv / Public Finance Analysis*, 64(4), 476–507, <https://doi.org/10.1628/001522108X397697>
- Spengel, Ch., Caron & Stevens, Baker & McKenzie (1999). *Survey of the Effective Tax Burden in the European Union - Impact on Domestic and Cross-Border Financing, Investment and Location Decisions*. Report commissioned by the Ministry of Finance in the Netherlands, Amsterdam.
- Stiglitz, J. E., Rosengard, J. K. (2015). *Economic of the Public Sector*. W.W. Norton & Company. ISBN 978-03939665-10.
- Tax Foundation (2017). *International Tax Competitiveness Index 2017*. Washington, D.C.: Principled Insightful Engaged.
- Teather, R. (2005). *The Benefits of Tax Competition*. IEA. Hobart Papers No. 153. ISBN 0255365691, <https://doi.org/10.2139/ssrn.878438>
- Teera, J. M., Hudson, J. (2004). Tax Performance: a Comparative Study. *Journal of International Development*, 16(6), 785–802, <https://doi.org/10.1002/jid.1113>
- Tran, Q. H., Croson, R. T., Seldon, B. J. (2016). Experimental Evidence on Transfer Pricing. *International Journal of Management and Economics*, 50(1), 27–48, <https://doi.org/10.1515/ijme-2016-0010>
- Wigger, B., Wartha, U. (2003). How to Allocate the Power to Tax in Europe? in Holler, M. J., ed., *European Governance*, Tübingen: Mohr Siebeck. ISBN 978-3-16-148219-9.
- Wilson, J. (1999). Theories of Tax Competition. *National Tax Journal*, 52(2), 269–304.